

KOY Porkka Pauliina(TEM), Seppelin
Markus, Päivinen Jere(STM)

10.07.2020

Asia

EU; Komission ehdotus neuvoston päätökseksi jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Osana 26.2.2020 julkaisemaansa talvipakettia komissio antoi myös ehdotuksen jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista. Komissio antaa uuden suuntaviivaehdotuksen vuosittain, mutta suuntaviivat on yleensä pyritty pitämään muuttumattomina useamman vuoden ajan. Edellinen päivitys suuntaviivoihin on tehty vuonna 2018, jolloin suuntaviivoja muokattiin heijastamaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteita. Nyt uusi komissio on halunnut päivittää suuntaviivat vastaamaan paremmin syksyllä 2019 aloittaneen von der Leyenin komission painopisteitä, muun muassa vihreän kehityksen ohjelma ja Euroopan digitaalistrategia huomioiden. Myös YK:n kestävän kehityksen tavoitteet haluttiin vahvemmin suuntaviivoihin mukaan. Ehdotuksen antamisen aikaan COVID19 -virus ei ollut vielä edennyt pandemiaksi, joten se ei näkynyt alkuperäisessä ehdotuksessa. Komissio on katsonut, että varsinaista uutta suuntaviivaehdotusta ei tarvitse COVID19 –tilanteen takia antaa, mutta suuntaviivoja voidaan muokata muuttunut tilanne huomioiden.

Suuntaviivoista on käyty keskustelua työllisyyskomiteassa sekä sosiaalisen suojelun komiteassa. Neuvoston sosiaaliasioiden työryhmä keskustelee ehdotuksesta syyskuussa. Suuntaviivat on tarkoitus hyväksyä TSTK-neuvostossa lokakuussa 2020. Suuntaviivat toimivat maakohtaisten suositusten perustana.

Suomen kanta

Suomi pyrkii vielä vaikuttamaan suuntaviivan 5 muotoiluun, jossa todetaan kaikkien työntekijöiden oikeus riittävään ja oikeudenmukaiseen työehtosopimusten tai lakisääteisen vähimmäispalkan mukaiseen palkkaan. Suomen tavoitteena on saada aikaan sellainen muotoilu, jossa Suomen ja muiden työehtosopimuksiin perustuvan palkkauksen maiden järjestelmien voitaisiin varmemmin katsoa täyttävän sanamuodon vaatimus. Suomen (yhdessä Ruotsin ja Tanskan kanssa) ehdottamat muutosehdotukset eivät ole saaneet tarvittavaa kannatusta komiteakäsittelyssä. Suuntaviivaan 5 on kuitenkin lisätty maininta työmarkkinaosapuolten autonomian kunnioittamisesta.

Suuntaviivassa 8 Suomi katsoo, että sosiaalisen suojelun kehittämisessä universaali lähestymistapa on ensisijainen valikoiviin järjestelmiin nähden. Valikoivien toimintamallien käytön lisääminen ei lisää automaattisesti sosiaalisen suojelun järjestelmien vaikuttavuutta. Valikoivien järjestelmien käytön pitää pohjautua tarkkaan harkintaan.

Muilta osin Suomi voi hyväksyä suuntaviivojen tekstin.

Suomi myös pitää tärkeänä mainintaa sukupuolten eläke-erojen umpeen kuromisesta.

Pääasiallinen sisältö

Suuntaviivat tarjoavat puitteet jäsenvaltioiden politiikan koordinoinnin laajuudelle ja suunnalle sekä perustan maakohtaisille suosituksille eri aloilla. Työllisyyden suuntaviivat esitetään yhdessä talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen kanssa neuvoston päätöksessä jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista (yhdenmukaisuuden suuntaviivojen II osa).

Jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoja on muutettu siten, että niihin on sisällytetty vuotuisen kestävä kasvun strategian neljä ulottuvuutta ja erityisesti ympäristön kestävyttä koskeva ulottuvuus, mikä heijastaa Vahva sosiaalinen Eurooppa oikeudenmukaisten siirtymien toteuttamiseksi -tiedonantoa sekä ottaa huomioon YK:n kestävä kehityksen tavoitteet. Jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan tarkistettavat suuntaviivat ovat yhdenmukaisia Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden kanssa. Tarkoituksena on edesauttaa Euroopan kilpailukykyyn parantamista ja tehdä siitä houkuttelevampi kohde investoinneille, työpaikkojen luomiselle ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi.

Tarkistettavat työllisyyden suuntaviivat ovat seuraavat:

Suuntaviiva 5: Työvoiman kysynnän lisääminen

Suuntaviiva 5 korostaa kestävä sosiaalista markkinataloutta ja investointeja laadukkaiden työpaikkojen luomiseksi, mitä varten olisi vähennettävä työntekijöiden palkkaamiseen liittyviä esteitä, edistettävä vastuullista yrittäjyyttä ja aitoa itsenäistä ammatinharjoittamista ja tuettava erityisesti mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten perustamista ja kasvua, myös helpottamalla rahoituksen saantia. Verotusta olisi siirrettävä työn verottamisesta muihin verotuslähteisiin, jotka tukevat paremmin työllisyyttä ja osallistavaa kasvua ja jotka on samalla linjattu ilmasto- ja ympäristötavoitteiden mukaisesti. Tässä suuntaviivassa käsitellään myös palkanmuodostukseen tähtäävää työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja työehtosopimusneuvotteluja. Suuntaviiva toteaa, että jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten olisi kansallisia käytäntöjä ja työmarkkinaosapuolten autonomiaa noudattaen varmistettava, että kaikilla työntekijöillä on oikeus riittävään ja oikeudenmukaiseen palkkaan työehtosopimusten nojalla tai riittävään lakisääteiseen vähimmäispalkkaan, ottaen huomioon niiden vaikutus kilpailukykyyn, työpaikkojen syntymiseen ja työssäkäyvien köyhyyteen.

Suuntaviiva 6: Työvoiman tarjonnan parantaminen sekä työhön pääsyn, taitojen ja osaamisen parantaminen

Suuntaviiva 6 korostaa, että jäsenvaltioiden olisi mukautettava koulutusjärjestelmiään ja investoitava niihin, jotta ne tarjoavat korkealaatuista ja osallistavaa yleissivistävää ja ammatillista koulutusta. Jäsenvaltioiden olisi tehtävä yhteistyötä työmarkkinaosapuolten, koulutuksen järjestäjien, yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa, jotta voidaan puuttua koulutusjärjestelmien rakenteellisiin heikkouksiin ja parantaa niiden laatua ja työmarkkinarelevanssia myös siten, että mahdollistetaan ympäristöön liittyvä siirtymä. Digitaalitaitoja korostetaan erityisesti. Lisäksi kaikille olisi annettava mahdollisuus ennakoida työmarkkinoiden tarpeita ja mukautua niihin paremmin jatkuvan täydennys- ja uudelleenkoulutuksen kautta, jotta tuetaan tasapuolista ja oikeudenmukaista siirtymää, vahvistetaan sosiaalisia tuloksia, puututaan työvoimapulaan ja parannetaan talouden yleistä häiriönsietokykyä. Jäsenvaltioiden olisi myös lisättävä taitojen näkyvyyttä ja tutkintojen

vertailtavuutta, myös ulkomailla hankittujen tutkintojen, sekä parannettava mahdollisuuksia saada virallisen koulutusjärjestelmän ulkopuolella hankitut taidot ja osaaminen tunnustettua ja validoitua. Jäsenvaltioiden olisi tarjottava työttömille ja työmarkkinoiden ulkopuolella oleville tehokasta, nopeaa, koordinoitua ja räätälöityä apua, joka perustuu työnhaun, koulutuksen ja uudelleen koulutuksen tukemiseen sekä mahdollistavien palvelujen saatavuuteen. Nuorisotyöttömyyteen sekä työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria koskevaan ongelmaan olisi kiinnitettävä edelleen huomiota ehkäisemällä koulunkäynnin keskeyttämistä. Jäsenvaltioiden olisi tuettava vammaisille henkilöille soveltuvia työympäristöjä. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava sukupuolten tasa-arvo ja lisättävä naisten osallistumista työmarkkinoille muun muassa takaamalla yhtäläiset mahdollisuudet ja urakehitys sekä poistamalla johtotehtäviin osallistumisen esteitä kaikilla päätöksentekotasolla. Sukupuolten väliseen palkkaeroon olisi puututtava. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että vanhemmilla ja muilla henkilöillä, joilla on hoitovelvollisuuksia, on mahdollisuus asianmukaisiin perhevapaisiin ja joustaviin työaikajärjestelyihin, jotta voidaan tasapainottaa työ-, perhe- ja yksityiselämää ja edistää näiden oikeuksien jakamista tasapuolisesti naisten ja miesten välillä.

Suuntaviiva 7: Työmarkkinoiden toiminnan ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun toimivuuden parantaminen

Suuntaviiva 7 korostaa, että jäsenvaltioiden olisi tehtävä työmarkkinaosapuolten kanssa yhteistyötä oikeudenmukaisten, avointen ja ennakoitavien työolojen alalla niin, että tasapainotetaan oikeudet ja velvollisuudet. Jäsenvaltioiden olisi vähennettävä ja ehkäistävä työmarkkinoiden segmentoitumista, torjuttava pimeää työtä ja edistettävä siirtymistä vakituisiin työsuhteisiin. Samalla olisi säilytettävä asianmukainen työturvallisuus sekä terveellinen, turvallinen ja asianmukainen työympäristö työntekijöille siten, että suojellaan työvoiman oikeuksia ja varmistetaan sosiaalinen suojelu. Epävarmoihin työoloihin johtavat työsuhteet olisi estettävä muun muassa alustatyöntekijöiden tapauksessa ja torjumalla epätyypillisten työsopimusten väärinkäyttöä. Jäsenvaltioiden olisi tehostettava aktiivista työmarkkinapolitiikkaa parantamalla sen kohdentamista, saavuttavuutta ja kattavuutta ja yhdistämällä se paremmin työttömien toimeentulotukeen. Oppijoiden ja työntekijöiden liikkuvuutta olisi tuettava asianmukaisesti, jotta voitaisiin parantaa työllistävyyttä ja taitoja ja hyödyntää Euroopan työmarkkinoiden potentiaali täysimittaisesti niin, että samalla varmistetaan tasapuoliset edellytykset kaikille, jotka harjoittavat toimintaa valtioiden rajojen yli, ja tiivistetään hallinnollista yhteistyötä kansallisten hallintojen välillä. Jäsenvaltioiden olisi myös estettävä voimassa olevien sääntöjen väärinkäytökset ja puututtava tietyiltä alueilta tapahtuvan aivovuodon taustalla oleviin syihin, myös asianmukaisilla aluekehitystoimenpiteillä. Jäsenvaltioiden olisi työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun tehostamiseksi ja sosioekonomisten vaikutusten parantamiseksi varmistettava nykyisten kansallisten käytäntöjensä pohjalta, että työmarkkinaosapuolet otetaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja riittävän ajoissa mukaan työllisyys-, sosiaali- ja tarvittaessa talousuudistusten ja -politiikan suunnitteluun ja toteutukseen, muun muassa tukemalla työmarkkinaosapuolten valmiuksien parantamista.

Suuntaviiva 8: Yhtäläisten mahdollisuuksien ja sosiaalisen osallisuuden edistäminen sekä köyhyyden torjuminen

Suuntaviivan 8 mukaan jäsenvaltioiden olisi edistettävä kaikille avoimia osallistavia työmarkkinoita toteuttamalla tehokkaita toimenpiteitä, joilla torjutaan kaikenlaista syrjintää ja edistetään työmarkkinoilla aliedustettujen ryhmien yhtäläisiä mahdollisuuksia kiinnittämällä asianmukaista huomiota alueelliseen ulottuvuuteen. Jäsenvaltioiden olisi nykyaikaistettava sosiaalisen suojelun järjestelmiä, jotta niillä voidaan tarjota kaikissa elämänvaiheissa riittävää, tehokasta, toimivaa ja kestävä sosiaalista suojelua, jolla edistetään sosiaalista osallisuutta ja sosiaalisen aseman kohentamista, kannustetaan työmarkkinoille osallistumista sekä puututaan

eriarvoisuuteen myös verotus- ja etuusjärjestelmien rakenteen kautta. Yleiskattavien toimintamallien täydentäminen valikoivilla toimintamalleilla parantaa sosiaalisen suojelun järjestelmien vaikuttavuutta. Sosiaalisen suojelun järjestelmillä olisi varmistettava riittävä vähimmäistoimeentulotuki kaikille, joilla ei ole riittävästi varoja, ja edistettävä sosiaalista osallisuutta rohkaisemalla ihmisiä osallistumaan aktiivisesti työmarkkinoille ja yhteiskunnan toimintaan, myös kohdennetuilla sosiaalipalveluilla. Erityisesti olisi kiinnitettävä huomiota köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjuntaan, myös työssäkäyvien köyhyyden ja lapsiköyhyyden torjuntaan. Apua tarvitseville tai muita heikommassa asemassa oleville jäsenvaltioiden olisi varmistettava riittävä sosiaalinen asuntotarjonta tai asumistuki. Vammaisten henkilöiden erityistarpeet, myös esteettömyys, olisi otettava huomioon näiden palvelujen yhteydessä. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava nopea pääsy kohtuuhintaisiin ja laadukkaisiin ennaltaehkäiseviin ja parantaviin terveyden -ja pitkäaikaishoidon palveluihin niin, että varmistetaan kestävyys pitkällä aikavälillä. Eliniän pidentyessä ja väestörakenteen muuttuessa jäsenvaltioiden olisi varmistettava työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien eläkejärjestelmien riittävyys ja kestävyys ja tarjottava naisille ja miehille yhtäläiset mahdollisuudet eläkeoikeuksien hankkimiseen muun muassa lisäeläkejärjestelmillä, jotta taataan riittävä toimeentulo. Eläkeuudistuksia olisi tuettava toimenpiteillä, joilla kurotaan umpeen sukupuolten eläke-eroja ja pidennetään työelämän kestoa, esimerkiksi nostamalla eläkeikää, ja niiden tueksi olisi laadittava aktiivisen ikääntymisen strategioita.

COVID19 -pandemian seurauksena komissio katsoo, että suuntaviivoissa voisi korostaa terveydenhuoltojärjestelmien saatavuutta ja tehokkuutta, työterveyttä ja -turvallisuutta, sosiaaliturvan kattavuutta, työn sopeuttamisjärjestelyjä (mm. työajan lyhentämisjärjestelyt) sekä joustavia työnteon muotoja ja pääsyä digitaalisiin palveluihin ml. koulutus.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 148 artikla

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin työllisyys- ja sosiaaliasioiden valiokunta äänesti ehdotuksesta kesäkuussa ja täysistunto keskustelee siitä syyskuussa.

Kansallinen valmistelu

Työllisyysjaoston kirjallinen menettely 14-17.4.2020

Työoikeusjaoston kirjallinen menettely 15-17.4.2020

Sosiaalijaoston kirjallinen menettely 20-21.4.2020

Eduskuntakäsittely

Perustuslain 97 §:n mukainen selvitys (E-kirje)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ei vaikutusta kansalliseen tai Ahvenanmaan lainsäädäntöön

Taloudelliset vaikutukset

Ei budjettivaikutuksia eikä välittömiä taloudellisia vaikutuksia

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät**Asiakirjat**

Komission ehdotus 26.2.2020 COM(2020) 70 final
Eutorinumero 6418/20

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Pauliina Porkka, TEM, pauliina.porkka@tem.fi; +358 29 50 48278
Liisa Heinonen, TEM, liisa.heinonen@tem.fi; +358 29 50 64131
Erno Mähönen, TEM, erno.mahonen@tem.fi; +358 29 50 47066
Markus Seppelin, STM, markus.seppelin@tem.fi; +358 29 51 63217
Jere Päivinen, STM, jere.paivinen@tem.fi; +358 29 51 63347

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite**

Asiasanat	työllisyys, sosiaalinen suojelu
Hoitaa	STM, TEM
Tiedoksi	EUE, OKM, VM, VNK, VTV
